

Prinosi s područja estetike glazbe u „Sv. Ceciliji“

Ivan Bošković, Split

Iako je prvenstveno glasilo za crkvenu glazbu, Sv. Cecilija je tijekom svog dugogodišnjeg života, osobito u drugom razdoblju izlaženja (1907. — 1944.), objavila mnoštvo prinosa s različitih područja glazbenih djelatnosti i disciplina. Međutim, kad je riječ o estetici glazbe, Sv. Cecilija se ne može pohvaliti obiljem prinosa s tog područja. U odnosu na ostale discipline, o estetici glazbe se pisalo vrlo malo. Pisali su se estetike obično doticali, kad su raspravljali o nekim drugim pitanjima, a najčešće kad su pisali o značaju i značajkama, ulozi i svrsi crkvene glazbe i o izvođačkoj praksi crkvenih zborova i orguljaša. Rijetki su pak članci, koji se isključivo bave estetikom glazbe, a isto su tako rijetki izvorni prinosi hrvatskih glazbenika, bilo teoretika, bilo praktičara (skladatelja, izvođača, zborovođa). Govoreći o estetici glazbe, pisci se obično pozivlju na razne europske autoritete s tog područja ili na odredbe papâ o crkvenoj glazbi i slično, a ima i nekoliko prinosa koji su preneseni iz inozemnih glazbenih glasila. Ipak, nađe se tu i tamo i osobnih razmišljanja o estetskim pitanjima, osobito u člancima istaknutog skladatelja i ideologa hrvatske nacionalne glazbe Antuna Dobronića.

Većinu članaka ne bi se moglo svrstati u prinos¹⁾, nego u informativne prikaze o estetici glazbe, posebno crkvene. Također se većina članaka i prinosa ne bavi isključivo teoretskim raspravljanjem o biti, smislu i svrsi glazbene umjetnosti, nego se u njima redovito s teoretskih definicija prelazi na »primjenu« estetskih mjerila u izvođačkoj praksi u crkva- ma, to jest govori se o tomu kakva crkvena glazba ne bi smjela biti, i u vezi s tim ustaje se protiv raznih zloupotreba i zastranjivanja.

I.

Estetskih pitanja Sv. Cecilija se dotakla u nekoliko navrata već u prvom razdoblju izlaženja (1877. — 1885.), i to prvenstveno u vezi s ulogom, značajem i značajkama crkvene glazbe. I u tim prvim člancima o estetici glazbe se ne raspravlja teoretski, nego se estetska načela »primjenjuju« na konkretne prilike i neprilike u hrvatskoj crkvenoj glazbi tog doba. Dakle, već u početku izlaženja Sv. Cecilije susreće se taj, za drugo razdoblje tako karakterističan postupak, da se o estetici govori prvenstveno u vezi s iz-

1) U tiskanom programu proslave stote obljetnice Sv. Cecilije naziv mog referata glasi: »Prilozi s područja glazbene estetike u Sv. Ceciliji«. Međutim, taj naziv ispravno mora glaziti: »Prinosi...«. Naime, postoji razlika u značenju pojmova »prilog« i »prinos«. Prilog je više materijalne prirode (Sv. Cecilija ima svoj glazbeni prilog, to jest posebni dodatak, koji se prilaže samom glasilu), dok prinos označava rad (obično znanstveni), koji pridonosi nešto bitno novoga poznavanju pojedinog područja znanstvene ili neke druge djelatnosti. U tom smislu većina članaka, objavljenih u Sv. Ceciliji, u kojima se govori o estetici glazbe, ne može se svrstati u prinose.

vođačkom praksom a ne odvojeno od nje. Ne teoretizira se, nego konkretizira. S obzirom na ulogu, koju je Sv. Cecilija trebala odigrati u preobrazbi naše crkvene glazbe — a to je odstranjivanje svega onoga što je tuđe duhu i zadaći te umjetnosti, što crkvenu glazbu odvođa na stramputice, u isprazni virtuoizitet, u profanost i sentimentalnost — takav postupak je sasvim ispravan i logičan.

Taj temeljni zadatak novopokrenutog glasila istaknut je u prvom broju Sv. Cecilije u programski koncipiranom i nepotpisanom članku *Da se uvaži*²⁾:

»Pjesma je izraz čuvstva, kao što je rječ izraz misli. Zadaća je pako našem listu njegovati pjesmu crkvenu, indi pjesmu poteklu iz osjećaja nabožnoga. Kakovo indi čuvstvo, takav i karakter imade izraz toga čuvstva, naime pjesma, a tko nezna već po sluhu razlikovati, ma i nečuo riečih, pjesmu junačku, napitnu, ljubavnu, tužaljku, indi i nabožnu. Melodije većine naših tako zvanih liepih crkvenih pjesamah imadu svoj izvor u kojoj junačkoj, ljubavnoj i t. d. pjesmi. Takova melodija djeluje na uho, ali ne na srce, a crkvenoj je pjesmi zadaća uzpirivati čuvstvo nabožno, s toga ćemo u »Ceciliji« uvršćivati lih pjesme s napjevi karaktera nabožnoga, a to su oni tako zvani jednostavni koralni napjevi, koji su kojekakovimi dopunji i zavijači izopačeni, koje očistiti valja. Puk sam znade najbolje izraziti svoje čuvstvo, tj. zaodjeti ga u napjev, pa uprav da ote nabožne napjeve posakupimo i crkvenomu karakteru ih priudesimo, naša je zadaća.«

Pisac također naglašava, da će se posebna briga pokloniti orguljanju, jer:

»Naše crkveno orguljanje na selu, dakako s iznimkom, veoma je lošo, radi čega nije nam sad navadjeti, samo iztičemo ovo: Naši seoski orguljaši imadu sve svoje melodije složene u slogu za glasovir, pa ih onako i na orguljah sviraju. Da se takovim sviranjem niti glasovi vežu, niti slijevaju, razumieva se, a to je upravo karakteristika orguljah, da se u njih glasovi vežu i slijevaju i tim nabožno osjećanje izrazuju. Našega lista zadaća je pako njegovati i melodiju i harmoniju.«

I u drugom nepotpisanom članku o crkvenom pjevanju³⁾ ističe se uloga koju je preuzela Sv. Cecilija u vezi s preobrazom hrvatske crkvene glazbe. Tu se (teoretski) naglašava:

»Djelovanje pjesme tim je moćnije čim je skladnije. Dvoje je s toga potrebno za estetični razvitak crkvene pjesme. Prvo: da je pjesma po obliku svojem i harmoničkih zakonih ugodna uhu, a drugo da se bez razglasja pjeva, koje tim veće biti može, čim je veći sbor. Pobožna pjesma čini najveći utisak, kad se pjeva u sboru, s toga naći ćeš pravi estetički pučki crkveni pjev samo tamo, gdje puk u sboru pjeva.

2) Tečaj I., br. 1., 1. srpnja 1877., str. 2.

Najmanja pobožnost je tamo gdje orguljaš sam pjeva, neimajući možda još ni naravske sposobnosti za pjevanje ili uz pratnju još kakove dvojice trojice hrpavih grlah. Tude neima o estetičnom pjevanju ni traga. Estetično pjeva se u onih crkvah, u kojih sav puk pjeva izuzam možda starice i starce. Gdje se glas djevojakah i mladićah, krupnijimi glasovi od-raslijih skladno slaže bez da se glasom pada ili raste, koju pogriješku kad se u kojoj crkvi udomi, težko je izkoreniti; gdje se kriepčina orguljah prema jakosti sbore udešuje, koje sad jačim, sad slabijim glasom i sbor ravnati imadu a sadržaj pjesme i napjev priuđen je svetinji hrama, u takovu crkvu puk rado dolazi, a nesmućuje se tude ničim pobožnost. — U red estetičnoga crkvenoga pjevanja spada i liturgičko pjevanje svećenika kod oltara, jer njegovo prijatno i pravilno pjevanje (takozvane pjevane mise) mnogo doprinosi za uzveličanje službe božje, a i puk mnogo do toga drži.

Drugo, nemanje glavno za razvoj estetičnoga pučkoga crkvenoga pjevanja je vješt orguljaš, a tih danas malo imademo. Razlozi su tomu, što se mladići na preparandiji nemogu tečajem svoje nauke dovoljno uvježbati u orguljanju, a kad zavod ostave, mnogi neima volje, drugi sluha, a treći glasovira, pa tako ti nikad iz njega barma dostatno praktičan orguljaš, a napokon neimadomo ni poticala tj. glasila za otu struku, koju sad list »Sv. Cecilija« zastupa.

Nakon iznesenih postavki, autor se pita: »... kako u praksi uvesti među puk estetično pjevanje?«. On obećava da će o tomu biti govora u posebnom članku³⁾, a dotle daje upute kako će se u crkvu uvesti nove pjesme (»kako nove pjesme među pukom udomiti«).

Na temelju vlastita iskustva, pisac ističe da nije moguće odjednom puku oduzeti sve stare, a nepri-mjerene crkvene pjesme i zamijeniti ih novima, prikladnijima, nego treba postepeno uvađati jednu po jednu. Uspjeh u prvom redu ovisi o orguljašima, koji se u početku rada u pojedinim župama moraju i protiv svoje volje prilagoditi postojećim običajima. »Time će steći ugled, povjerenje i ljubav puka, a tada je tek vrieme, da se izkorjenjuju zastareli običaji, da se uvađaju nove pjesme i pjevanje u sboru.« Mladi orguljaši ne smiju pokleknuti pred početnim teškoćama, nego ustrajati u sustavnom radu. »Samo uztrajnošću i taktom nebrojeći ni mjesece ni godi-ne dospjeva se k cilju, te ako mladi orguljaši uz iz-taknute u ovom listu nazore, izkušane predloge i savjete svojski i uztrajno prionu, ubirati će skoro plod našega nastojanja i svoje požrtvornosti.«

Uglavnom neovisno o izvođačkoj praksi, o estetici se usputno govori u nizu kratkih bilješki, objavljenih u nekoliko brojeva Sv. Cecilije tijekom godine 1883. pod zajedničkim nazivom *Glazbeni pabirci*.⁴⁾ Navode se tu značajke pojedinih prijemeta (»... C dur će poslje As dura, ili E dur poslje C dura posve drugi efekt učiniti, negoli kad se sam pojavi...« itd.), govori o ugodnosti crkvene glazbe (»Takova glazba, koja u istinu uhu godi, ali srdce ledeni, zabranjuje se. Crkva u svojoj liturgiji zahtieva glasbu takovu, koja ne samo ugodnima, nego i jednostavnimi glasovi srдца potresuje, te ih svojom ozbiljnošću i dostojanstvenom uzvišenošću od zemaljštine odvraća i u nebesa uzdiže.«), odgovara na upit »Što je glazba?« (*Glazba je umjetnost izražavati čuvstva glasovi. Ona*

je govor duše, jer, glasbom duša duši sbori, jest materinski jezik čuvstvujućega čovjeka... Glasba ima-de pored drugih umjetnosti tu prednost, što nepo-sredno na čud djeluje, bez da razum s djelovanje' razabрати može; glazba je zato jedina čisto-duševna umjetnost, do nekoliko mekaničke vještine, kojom se kod instrumentalne glazbe duši saobćuje...«) i tdi

To je uglavnom sve, što se o estetici glazbe pisa-lo u prvom razdoblju izlaženja Sv. Cecilije. S obzi-rom na kratki vijek tog razdoblja i na ne odveć bo-gatu »debljinu« pojedinih svezaka, nije ni tako malo:

II.

Prema tematici, koju obrađuju, članci (prinosi), ob-javljeni u drugom razdoblju Sv. Cecilije, mogu se svr-stati u tri skupine: 1. estetika umjetnosti; 2. estetika glazbe (općenito) i 3. estetika crkvene glazbe.

Najopsežniji, zapravo jedini prinos s područja es-tetike umjetnosti dao je Mate Demarin. Među-tim, Demarinova *Poglavlja iz estetike*⁵⁾ ne sadrže nje-gove izvorne misli i poglede na estetiku, nego su is-ključivo povijesni pregled estetske misli od antike do kraja XVIII. stoljeća.⁶⁾ Dakle, *Poglavlja* su prvenstveno informativnog značenja. U njima se govori op-ćenito o estetici umjetnosti, o razvoju estetske mis-li tijekom povijesti, a ne samo o estetici glazbe koja se usputno spominje, u sklopu prikaza estetike osta-lih umjetnosti. No, Demarin svjesno tako postupa. Naime, osnovna namjera njegovih *Poglavlja* je, da nastavnike glazbe i glazbenike upozna s biti opće es-tetike, bez poznavanja koje nema istinskog shvaća-nja i razumijevanja ni same glazbene umjetnosti, ka-ko je istaknuto u uvodnom poglavlju »O biti esteti-ke i opće estetskom obrazovanju muzičarar.«⁷⁾ U tim okvirima promatrana, njegova su *Poglavlja iz esteti-ke* vrijedan i koristan prinos.

Ni druga skupina nije odveć brojna: svega tri članka, od kojih su dva estetsko-pedagoškog karakte-ra.

A. M⁸⁾ u opširnom prinosu *Uzgojna vrijednost glaz-be*⁹⁾ raspravlja o korisnosti glazbe i njezinom povolj-nom ili nepovoljnom učinku u odgoju.

Prema A. M.-u, glazba ima veliki utjecaj na čovje-kov život; ona ga čini čas veselim, čas tužnim. *Glaz-ba djeluje na značaj, ona utječe na dušu čovjekovu*. Zašto je to tako, nemoguće je odgovoriti. Znanost nam je »razjasnila odnošaj između titraja zvuka i gla-sa i opet između poimanja glasa i glazbenog shvaća-nja, ali ipak u jezgri ili bit toga nije još doseglu. Pra-vu bit glazbe i uzrok djelovanja na dušu ljudsku ne-će moći nijedan istraživalac otkriti, to će ostati uvijek zanimiva zagonetka, kakova je i sama duša.« Sve u-mjetnosti oplemenjuju čovjeka, ali nijedna kao glaz-ba; »ona je opće blago, nju dosiže i shvaća i učen i neuk«. Glazba može »uspješno djelovati i na neglazbe-nu djecu«, jer nema ljudi, »koji bi bili potpuno i pos-ve nečuljivi prema glazbi«. Glazba ima zaista veliku odgojnu vrijednost, ali ne bilo koja glazba, nego pr-venstveno klasična, jer ona »pruža u izobilju duševne hrane«. Klasična je glazba »zdrava i krepka«, »budi

6) God. XXXVI. (1942.), br. 3-4., str. 72-77; br. 5-6., str. 144-152; god. XXXVII. (1943.), br. 1., str. 20-24.; br. 2., str. 59-65.; br. 3., str. 82-85.; br. 4-5., str. 136-140.; br. 6., str. 183-186.; god. XXXVIII. (1944.), br. 1-2., str. 22-25.; br. 3., str. 48-50.

7) *Poglavlja* nisu do kraja objavljena, jer je Sv. Cecilija pre-stala izlaziti tijekom godine 1944.

8) God. XXXVI., br. 3-4., str. 72-77.

9) Nisam uspio otkriti tko se krije iza tih inicijala.

10) God. V. (1911.), br. 1-2., str. 4-6.; br. 3-4., str. 17-18.; br. 5-6-7., str. 33-34.; br. 8-9., str. 54-55.

3) Tečaj I., br. 3., 1. kolovoza 1977., str. 9-11.

4) Taj članak nije objavljen.

5) Tečaj III., g. 1883., br. 3., (str. 3.); br. 4., (str. 2.); br. 5., (str. 2-3.). Nepaginirano.

samo plemenite osjećaje», uzdiže nas u više sfere, »svraća naš pogled na ono, što je nadzemaljsko, božansko. Moderna glazba nije nam kadra pružiti te užitke. Tko je klasičnu glazbu učio, taj je sposoban shvatiti i noviju, ali tko je odgojen u potonjoj, tomu nije moguće uroniti u ozbiljnost starije glazbe, tomu je ona odvratna i dosadna, a to je sve za to, jer si nije prisvojio ključ spoznanja iste.« Stoga je zadatak učitelja, »da učeniku dade ključ toga spoznanja, on mu mora otvoriti oči da gleda i vidi uzvišene ljepote u djelima velikih majstora...« Glazbu pak treba u prvom redu učiti »radi samog sebe, radi svog užitka, a onda tek sporedno za zabavu i drugima«.

O odgojnim vrijednostima glazbe govori se i u bilješci Mirka Novaka *Glazba kao odgojno sredstvo*,¹¹⁾ koja je zapravo skup mišljenja, iznesenih u glasilu »Musica sacra«, što ističe i sâm Novak: »Nanizane lijepe misli uzete su iz 'Musica sacra' godište XI. br. 1. str. 1.« Navedena su vrlo pohvalna mišljenja Okena, neimenovanog monaha iz XVI. stoljeća, asketa Abrahama a Santa Clara, A. Bernharda Mara, L. Romanna i Goethea o ljepoti i značaju glazbe, o njezinoj ulozi u odgoju i u čovjekovu životu. Evo samo nekoliko tih »lijepih misli«:

»Glazba je izražaj žudnji Bogu se natrag vratiti... ona besvjesno goni čovjeka u neko stanje, koje on ne poznaje, besvjesno stavlja ona čovjeka u ovo stanje božanskog mira i božanskog uživanja.« (Oken)

»Pjevanje je najljepše umijeće i vježbanje. Koji posjeduje to umijeće, taj je dobrog srca, a svemu prilozan. Bez dvojbe je: usadeno je sjeme mnogih dobrih krijepesti u takovim dušama, koje su podate glazbi. One pak, koje glazba ne dira, smatram jednake drvetu i kamenu.« (Monah iz XVI. stoljeća)

»Glazba je odgojno sredstvo, koje se ne samo ugodno doima, već više ona uzgaja misli i svijest te moćno djeluje na čudi.« (L. Romann)

Na kraju bilješke Novak se pita koji je najprikladniji »način učenja za škole?«, te odgovara: »onaj, koji je slijedio sam veliki učitelj i uzgojitelj čovječjeg roda. A taj se sadržaje u pripovijestima, parabolama, poslanicama i u pjesmi. Tko umije ovim tetrakordom svjesno vladati, taj će čude sa u školi postići, te će kao drugi Orfej i divlje zvijeri — zle strasti — ukrotiti te bezosjetne i nepodučene ganuti, da služe istini, poštenju i pravu.«

A. P. Bersenjev iz Stare Zagore (Bugarska) u članku *Ciljevi i granice muzičke umjetnosti*¹²⁾ raspravlja o nekim bitnim pitanjima glazbenog stvaralaštva, a time ujedno i o estetici.

Skladatelj je u svom stvaralaštvu ograničen ozakonjenim oblicima (formama). Podjednako se to odnosi na apsolutnu i programnu glazbu. U prvom slučaju skladatelj je sputan arhitekturom i simetrijom oblika, a u drugom pjesničkim i eventualno filozofijskim programom. Apsurdno je, da se od skladatelja traži izvornost u svemu, osim u glazbenom obliku.

Glazba je sama po sebi, u svom govoru i izričaju, ograničena. Glazbom se može iskazati duševno stanje, ali ne i uzrok emocije. Također se glazbom ne mogu iskazati moralna svojstva (taština, blagohotnost), a još manje apstraktne ideje (istina, pravednost). Zašto je to tako? »Razlog je u tom, što je 'bijedan' oblik zemaljskih, javnih položaja, koji su prelazne stvari i ne nalaze se u vječnoj harmoniji, koja je carstvo muzičke umjetnosti. Eto odatle i naponi različitih suvremenih autora-kompozitora da pišu 'socijalnu, revolucionarnu, klasnu' i ne znam još kakvu muziku,

s javnim ili čisto doktrinarnim tendencijama, jesu naponi, koji nemaju ništa zajedničkoga sa čistom umjetnošću i osuđeni su na propast.«

Glazba koja vodi računa samo o obliku, a nije posljedak unutrašnjeg nadahnuća »kao spontani bljesak duha«, formalna je glazba bez duha i ljepota joj može biti samo teoretska. Nedostajat će joj »božansko biće«, a ono je upravo ono, što čini svako djelo umjetnosti vječnim«.

Treća skupina je najbrojnija, što je i razumljivo s obzirom na osnovnu namjenu Sv. Cecilije, da bude glasilo za crkvenu glazbu, odnosno promicatelj ideja cecilijanskog pokreta. Istina, malo je »čistih« prisosa o estetici crkvene glazbe. Kako je već u uvodu rečeno, o estetici se pretežno pisalo u člancima koji su se bavili drugim problemima crkvene glazbe. Pisaci su često, polazeći od izvođačke prakse u našim crkvama, želeći upozoriti na sve nepravilnosti što su ih uočavali u toj praksi i nastojeći da pokažu pravi put, prizivali u pomoć estetiku, ističući bit i ljepotu crkvene glazbe, njezinu ulogu u liturgijskom i vjerskom životu. Osobito su isticali ljepotu, uzvišenosti i nenadomjestivost gregorijanskog koral.

O estetici crkvene glazbe najopširnije su pisali Antun Dobronić i neimenovani cecilijanac-franjevac, iza kojega se možda krije o. Bernardin Sokol, koji je i sâm pod svojim imenom objavio *Nekoje opaske k estetici crkvene glazbe*, u kojima ima dosta sličnosti s člancima cecilijanaca-franjeva.

Antun Dobronić je objavio dva članka: *Karakteristika crkvene glazbe*¹³⁾ i *Glazba i religija*.¹⁴⁾

Osnovna namjera prvog članka je, kako ističe i sâm pisac, da upozori na to kakva ne smije biti glazba, »kojoj je svrha uzdizanje srca i pameti k Bogu«. Budući da katolička religija isključuje svaki individualizam, a kršćanski je vjernik pozvan, »da služi nekoj višoj ideji«, njegovo »ja« mora iščeznuti i sjediniti se »s mnogobrojnim vjernicima čitavog čovječanstva«. Tako isto i glazba, »koja je pozvana da svoj kamičak doprinese toj zajedničkoj molitvi čovječanstva«, mora biti lišena »isključive individualnosti, egoizma, ona mora da u sebi uklapa i da usko spaja srca milijuna vjernika raznih naroda, temperamenata, raznog spola, dobi i td.« Te značajke može imati samo ona glazba, koja »odskaače svojom objektivnošću«. Stoga je objektivnost »prvo i bitno metafizično svojstvo« prave duhovne glazbe. Skladbe, koje »nose na sebi biljeg razdražljive senzualnosti«, ne spadaju u crkvenu glazbu.

Druga značajka crkvene glazbe je veličanstvenost, jer ona »mora da u slušaocu uzbuđi pomisao Božjeg veličanstva«.

Bitno obilježje religije je misticizam, stoga i glazba, jer služi religiji, mora u sebi sadržavati »taj mistični elemenat«.

Sve te tri značajke nalazimo u gregorijanskom koralu, »a i jasno odsijevaju u svim ovećim polifoničkim kompozicijama crkvenim Palestrinijevog stila«.

Daljnje Dobronićevo izlaganje više zalazi u samu »tehničku« i teoretsku stranu skladanja za crkvu, kao i praktične izvedbe. Preporučuje koral, polifoniju Palestrinina stila, zdravu homofoniju, zbornu pjevanje, izbjegavanje solističkih dionica, a osobito skladbi pisanih isključivo za soliste. Prednost daje pjevanju à cappella (»Ništa nije uzvišenije od takvog pjevanja.«). Što se tiče glazbala, u obzir prvenstveno dolaze orgulje, ali ne smiju prekriti glasove, niti se smije dopus-

11) God. VI. (1912.), br. 7-8., str. 67.

12) God. XXXIII. (1939.), br. 1., str. 5-8.

13) God. II. (1908.), br. 1., str. 7-9.; br. 2., str. 19-20.

14) God. II., br. 3., str. 34-35.

titi orguljašu da se »preko izvođenja kakve crkvene kompozicije tobož producira punim orguljama«. Može biti dopuštena i pratnja orkestra, ali iz njega trebaju biti »isključena sva bučuća limena glazbala«.

Kao »čisto apstraktna i najidealnija manifestacija čovječje psihe«, glazba je »jamačno najjudešnjim posrednikom megj sadanjim i budućim svijetom, materijom i idejom, čovjekom i Bogom«, ističe Dobronić u drugom članku. Začetak glazbe leži u samoj molitvi, pa zbog toga gotovo svi povijesnici glazbe »muziku nazivlju kćerkom i posestrimom religije«. »U glazbi se... naši najintimniji religijski osjećaji kao u ni jednom drugom umijenju tope, te se nepomućeno viju do one Ideje, kojoj je središte svugdje, a obodnica nigdje...« Glazba je najprikladniji i najvršniji tumač naših religioznih čuvstava. Međutim, glazba može poslužiti i religiozno-agitatorskoj svrsi. To su već davno uočili »pronici religijski i politički reformatori, koji to svojstvo muzike s najvećim uspjehom često izrabljivahu u svrhu širenja njihove nauke«. Navevši kao podlogu toj tvrdnji nekoliko pozitivnih i negativnih primjera, zaključuje, da glazba »ako je promišljeno upravljena (!), može veoma dobro da raspaljuje iskreno vjersko čuvstvo«.

Glazba »povećava sjaj vanjskom bogoslužju«, te je u tom pogledu oduvijek smatrana uresom nad uretima. »Glazba je dakle kao ni jedna druga vještina u crkvama neophodno nužan elemenat, jer povećava spoljašni sjaj bogoslužju, a time velikom religijsko-sugestivnom snagom djeluje na najšire slojeve.«

U nastavku s »teoretskog« područja prelazi na »praktično«, te upozorava, da je u nas crkvena glazba daleko od duha prave crkvene umjetnosti. »Gaji se naime ona muzika, koja često nije drugo nego abnegacija pojma i umjetnosti, a kojom ne samo što se ni najmanje ne raspiruje vjerski osjećaj, nego s kojom se pače u najširim slojevima otupljuje smisao k poimanju prave Ljepote.« Stoga treba da svi naši crkveni krugovi prionu uz ustrajan rad na obnovi crkvene glazbe, odnosno da se okupe oko »Cecilijinog društva u Zagrebu«, koje je na sebe preuzelo zadatak obnove hrvatske crkvene glazbe.

Već sami nazivi članaka cecilijanaca-franjevca — Crkvena glazba ne smije biti sentimentalna!¹⁵⁾ Crkvena je glazba molitva, mora stoga imati svojstva molitve!¹⁶⁾ Estetska vrijednost koral!¹⁷⁾ — dovoljno govore sami za sebe. Bitne misli njegovih članaka, koje se, među ostalim, zasnivaju i na »Motu propriju« Pija X, su sljedeće:

Glazba može biti subjektivna (sentimentalna) ili objektivna (opća). Budući da je zadaća crkvene glazbe, da iskazuje hvalu Bogu i budi pobožnost u vjernika, ona mora biti objektivna, to jest davati hvalu Bogu u ime cijele Crkve i podsticati pravu pobožnost. Stoga subjektivnoj ili sentimentalnoj glazbi, u kojoj skladatelj ili pjevač iskazuju svoja osobna čuvstva zahvale, u crkvi ne može biti mjesta. (Crkvena glazba ne smije biti sentimentalna!)

Crkva je već od početka svog djelovanja glazbu združila s molitvom, pripisala joj istu svrhu i namjenu i smatrala je molitvom. Svojstva molitve su iskrenost, sabranost, poniznost i pouzdanje. I crkvena glazba, jer je molitva (»Tko pjeva, dvostruko moli!«, veli sv. Augustin), mora imati ista svojstva (kako sama djela, tako i izvedbe). Crkvena glazba mora biti iskrena, ozbiljna, objektivna, sabrana, ponizna i pouzdana u Boga. (Crkvena je glazba molitva...)

Te osobine u potpunosti su sadržane u gregorijanskom koralu, koji je Crkva oduvijek smatrala najsvršenijim uzorom crkvene glazbe. Koral je svojom ljepotom, jednostavnošću i uzvišenošću ne samo uvijek bio najljepši ures crkvenog bogoslužja, nego je oduševljavao, kako crkvene osobe i svete oce, tako i brojne umjetnike tijekom povijesti. Najljepšu je pohvalu koralu izrekao Mozart, koji je kazao jednom prijatelju, »da bi svu svoju slavu pregorio, samo da bi bio skladatelj prefacije«. Uzvišenost i estetsku vrijednost koralu ne može shvatiti samo onaj koji želi da ga crkvena glazba zabavlja. (Estetska vrijednost koralu).

Slične misli iznosi i o. Bernardin Sokol u članku *Nekoje opaske k esteticima crkvene glazbe*.¹⁸⁾ Na upit »Može li glazba izraziti čuvstva?«, književnik daje potvrdni, a filozof niječni odgovor. Pisac misli, da je najbolje ići srednjim putem. U instrumentalnoj glazbi teško je, istina, pogoditi svrhovitost njezina izričaja, dojmovi su neodređeni (glazbeni prikaz oluje ili bitke). Međutim, riječ je ona koja pomaže da se razabere je li neko neodređeno čuvstvo »izrazuje tugu nad izgubljenom majkom ili onu prognanika za milim domom«. Pokazuje to i na primjeru gregorijanskog koralu:

»Ima li gregorijansko pjevanje izražaja čuvstava? Zanimajati bi mogao to onaj, koji ne pozna gregorijanskog pjevanja, ili koji je potpuno bez glazbenog sluha. Poznato je veselje i triumf Uskrasnog pjevanja, nježno veselje Božićnog, blaga tuga onog velike sedmice, pa opet drukčija tuga preko mrtvačke Mise. To veselje ili tugu bliže određuje riječ. Ali riječ gregorijanskog pjevanja ne skućuje, jer ono, kad se vidi skućeno, ostavlja riječ, pa samo leti slobodno sve do nebeskih sfera. Njegovoj slobodi mnogo doprinya slobodni ritam«.

Na kraju članka Sokol navodi mišljenja Cousina i Rousseaua, koja idu u prilog jednostavnosti, ljepoti i nenadomjestivosti gregorijanskog pjevanja u Crkvi:

»Ne smije se misliti, da veličina uzvišenosti podrazumijeva komplicirana sredstva. Ne, što manje šuma prouzročuje glazba, to bolje dopire do duše, jer glazba nije stvorena, da izrazi komplicirana ili umjetnička čuvstva, kao što ni zemaljska.« (Cousin)

»Trebalo bi, ne kažem bez ikakvog čuvstva pobožnosti, nego bez ikakvog okusa, da se u crkvi više voli svjetovna glazba, nego gregorijansko pjevanje.« (Rousseau)

O. Bernardin Sokol objavljuje i kratku bilješku *Što je crkvena glazba?*,¹⁹⁾ bolje reći prijevod odgovora dr. Petera Lichtenthala na taj upit, u kojem je jezgrovito iskazana sama bit crkvene glazbe:

»Prispodobimo sada crkvenu i svjetovnu glazbu: 1. Predmet prve jest općenit: ona uvijek izrazuje čuvstvo cijelog svijeta u hramu skupljena, dočim je predmet one poseban i izrazuje čuvstvo pojedinca, koji predstavljaju. 2. Objekt crkvene glazbe jest ideal, što nosi u sebi obilježje beskonačnog (Božanstvo): objekt pak svjetovne glazbe jest čovjek sa svojim vlastitostima i činima. 3. Svrha crkvene glazbe jest združiti sve ljudske osjećaje ujedno (pobožnost) — blagi glasovi potiču na razmišljanje; naprotiv, svrha svjetovne glazbe jest pobuditi što različitija čuvstva, radi česa ona ima više slobode u napjevu, ritmu, ukrasima itd.«

Članci Vladimira Stahuljka *Kako da pridignemo naše pučko crkveno pjevanje?*²⁰⁾ i Stjepana Kramara *Nekoliki motivi napretku crkvene*

15) God. VI., br. 2., str. 16-17.

16) God. VI., br. 5-6., str. 47-49.

17) God. VI., br. 5-6., str. 49-51.

18) God. VII. (1913.), br. 1., str. 7-8.

19) God. VII., br. 1., str. 8.

20) God. V., br. 3-4., str. 18-21.; br. 5-6-7., str. 35-37.

glazbe²¹ imaju posve prakticističku namjenu. Oba pisca polaze od izvođačke prakse u našim crkvama i daju upute, kako da se ta praksa unaprijedi, da bude bliže duhu i smislu crkvene glazbe.

Stahuljak u uvodu svog članka konstatira da se prava i stara hrvatska crkvena pučka popijevka u novije vrijeme, počevši od francuske revolucije, pretvorila u »novu profanu, nereligioznu 'hrvatsku', 'crkvenu', 'pučku' popijevku, koja imade upravo tako malo prava da se nazove 'hrvatskom', 'pučkom' kao i 'crkvenom' popijevkom. U njoj je svega. Čas čuješ iz nje napitnicu, čas ples, časom pak ljubovne uzdisaje sentimentalnog viteza po mjeseci, a s druge strane eno ti iz nje pjeva Nijemac, Mađar i Talijan. Sve, — samo ništa crkvenoga, ništa hrvatskoga, pučkoga.«

Izlaz iz takvog stanja pisac vidi u prihvaćanju Cecilijanskog pokreta, osposobljavanju vrijednih orguljaša, razumijevanjem župnika, općem boljitku prilika u hrvatskom crkvenom glazbenom životu itd. Posebnu ulogu u preobrazbi naše crkvene (pučke) glazbe imaju stručni glazbenici, te autor — sa stanovitim dozom prepotentnosti — zaključuje:

»Mi smo došli, da narod naučamo, a ne on nas. Mi imamo znanje i umijeća, a on ga nema. Mi znamo, što je dobro i zlo, valjano i nevaljano, hrvatsko i nehrvatsko, crkveno i necrkveno, pobožno i nepobožno, ozbiljno, originalno i profano, vulgarno, a narod o svemu tome nema ni pojma i na nama je, da ga učimo.«

Pitanje je, međutim, koliko je narod mogao naučiti od ovakvih »učitelja«?

U svom članku Stjepan Kramar ističe da je objekt crkvene glazbe Bog. »Odatle se vidi, da je i zadaća crkvene glazbe vanredno uzvišena, lijepa i dobra, premda idealna.« S obzirom na tako uzvišenu ulogu, treba raditi na procvatu crkvene glazbe, a to znači moralno i materijalno potpomagati one, koji »u tom pogledu rade i na to potiču«. U obnovi crkvene glazbe »u prvim redovima treba da su zastupani svećenici i učitelji i to 1. zaradi neposrednoga njihova sudjelovanja kod presv. žrtve; 2. poradi uzgojne zadaće njihove.«

Glazbi je, kao i ostalim umjetnostima, prvotna zadaća služiti »proslavi Božjoj, a uporedno s njom i drugoj — prosvjetljavanju uma, jačanju volje i oplemenjivanju srca ljudskoga.« Glazba time što »vodi ljude k Bogu«, istodobno ih potiče, da prihvate i čudoredna načela, koja će »ojačati volju u dobru, urediti životne čine i oplemeniti srce i osjećaje njegove.«

Crkvena glazba, dakle, ima dvostruku ulogu: religioznu i odgojnu, a to su »motivi čvrsti i jaki, koji će nas poticati u radu za procvat i napredak — prave crkvene glazbe i podupirati nas za ustrajnost u radu.«

Od »prenesenih« prinosu posebno je zanimljiv članak njemačkog franjevca skladatelja o. Theodora Graua *Što je crkvena muzika? Nekoliko misli o tom pitanju.*²²

Glazba, koja se izvodi u crkvi i umjetnički vrijedna glazba, nije već sama po sebi crkvena glazba, iako se (danas) naglašava, »da ono, što je doista prava umjetnost, spada i u crkvu.« Pisac se suprostavlja tom mišljenju, jer se, kad je riječ o crkvenoj glazbi, ne radi samo o umjetničkoj vrijednosti, koja jest jedan od njezinih uvjeta, ali ne i najbitniji. Crkve su u prvom redu mjesta molitve, pa je prvi uvjet za dobru (odgovarajuću) crkvenu glazbu, »da služi kući

Božjoj kao kući molitve, zato treba da je ozbiljna i dostojna, a ne svjetovna, treba da je pobožna molitva, a ne organizirana ili stilizirana buka.« Crkvena glazba mora voditi računa o ljepoti melodije i o blagoglasju, te ne smije smetati vjernike u molitvi disonancama i kakofonijom.

Crkvena glazba ima svoju svrhu, te ako zaista želi ispuniti svoju zadaću, ne smije imati u crkvi vodeću, nego podređenu ulogu. O tomu osobito moraju voditi računa zborovođe i izvođači, kojima crkva ne smije biti mjesto osobnog isticanja; njihovo sudjelovanje u liturgijskim obredima mora pomoći vjernicima, da se »što više udube u pobožnost i što iskrenije mole«.

Ne može svatko skladati crkvene skladbe, nego samo »osvjedočen praktičan katolik, koji dobro poznaje crkvenu liturgiju i njene propise i zasade«. Crkvena pak glazba ne smije biti prisiljena (pisana prema narudžbi), nego topla, iskrena i doživljena. Tim ograničenjima »ne spriječava se umjetnost, već upravo u omeđenju valja da se pokaže pravi majstor. Pravi crkveni kompozitor je onaj, koji znade da sa jednostavnim sredstvima postigne mnogo.«

Na kraju Graua zaključuje:

»Crkvena muzika neka razveseljuje, tješi, neka prodiere u srca i potresa unutrašnjost slušaoca, no neka ne udara, šiba, ne razapinje, niti muči. Pravu mjeru, ispravnu zlatnu sredinu, naći će pravi, doista religiozni i Bogom nadahnuti umjetnik sam.«

Iako bi se nekim postavkama o. Theodora Graua moglo polemizirati, činjenica je da neke njegove tvrdnje o crkvenoj glazbi, iznesene godine 1930., stoje i danas, da su i u našem vremenu, ili baš osobito u našem vremenu, itekako aktualne.

Među »prenesene« prinose može se ubrojiti i članak Filipa Hajdukovića *Gregorijanski pjev u umjetničkom pogledu.*²³ Naime, sâm pisac navodi da je taj članak priređen prema njemačkom, što je vidljivo i iz samog teksta (pozivanje na njemačke autore i pisanje berlinskih novina »Musikzeitung« o gregorijanskom pjevanju).

Bitne misli Hajdukovićeve članka su slijedeće:

Da bi neko umjetničko djelo zaista moglo biti »estetsko lijepo«, potrebno je, da umjetnik »ideju sa materijalnim dijelom u harmoničko jedinstvo spoji«. »Glazba ide dublje u dušu ljudsku (od slikarstva), nju kao najplemenitiji dio čovjeka pokreće. Sve ove (umjetnosti) pako natkriljuje pjesništvo, u kom pjesnik upotrebljava riječi, da izrazi svoju ideju, što se vrsta u lijepi oblik i cjelinu. Spoji li se pjesništvo s glazbom, to dobijemo vrhunac sve umjetnosti, a to se zove pjevanje.« Te dvije umjetnosti (pjesništvo i glazba) najljepše su i najidealnije ujedinjene i upotpunjene u gregorijanskom koralu.

Za dobro i pravilno izvođenje koralu nije dovoljna samo tehnika pjevanja; s njom mora biti spojen i »smisao za umjetnost«. Kad se koral tako izvodi, »onda je njegovo djelovanje na srce i dušu veće nego djelovanje djela Palestrininih, Allegrijevih, Mozartovih itd.« »Tko pako bez svake predrasude gleda na unutrašnje biće glazbe, na njenu svrhu, a osobito na svrhu crkvene glazbe, taj mora dozvoliti i priznati, da je grgurovski pjev neprispodobiv kao službujuća umjetnost u crkvi.«

Prikazom navedenih članaka izneseno je gotovo sve, što se o estatici glazbe (prvenstveno crkvene) i u vezi s njom pisalo u drugom razdoblju Sv. Cecilije. Kako je već i u uvodu rečeno, lako je uočljivo,

21) God. V., br. 10.-11., str. 69.-71.

22) XXIV. (1930), br. 1., str. 7.-8.

23) God. V., br. 8.-9., str. 58.-59.

da se o estetici nije pisalo kao o znanstveno-filozofskoj disciplini, »kojoj je cilj da proučavanjem svih aspekata muzičke umjetnosti upozna njezinu bit i zakone te otkrije njezin potpuni smisao u pojedinstvima i cjelini«,²⁴ odnosno da je bilo vrlo malo pokušaja da se teoretski raspravlja o biti, smislu i značenju glazbene umjetnosti, nego da se u prvom redu pozivanjem na već postojeća i uopćena estetska načela, ali i na razne crkvene odredbe, željelo upozoriti na to, kakva bi morala biti crkvena glazba, kakva je njezina uloga u liturgijskom životu Crkve i u čemu se sastoji njezina ljepota i posebnost. Takav pristup estetici bio je potpuno u duhu uloge Sv. Cecilije kao glasila Cecilijanskog pokreta, koji je želio potpunu obnovu crkvene glazbe u skladu sa stoljetnim tradicijama i crkvenim odredbama. Nesumnjivo da su ostvarenju tih nastojanja na stanoviti način pridonijeli i članci estetske tematike, objavljeni u drugom razdoblju Sv. Cecilije.

III.

I u obnovljenoj Sv. Ceciliji objavljeno je niz članaka, koji se po svojoj osnovnoj temi ne mogu svrstati u prinos s područja estetike glazbe, ali u kojima se, kao i u prethodnom razdoblju, pisci dotiču i nekih pitanja iz te glazbene discipline, a odnose se isključivo na bit i značaj crkvene glazbe, osobito pak na njezinu ulogu u obnovljenoj liturgiji. To su većinom prijevodi članaka ili govora inozemnih muzikologa i stručnjaka za crkvenu glazbu, govori pape Pavla VI, te razni vatikanski dokumenti o crkvenoj glazbi. Budući da se u njima uglavnom iznose već poznata mišljenja o biti, značaju, značajkama i ulozi crkvene glazbe u bogoslužju, mislim da ih nije potrebno posebno navoditi. Iznimno treba spomenuti članke Armanda Renzija *Glazbeni instrumenti u suvremenoj liturgiji*²⁵ i Anđelka Milanovića *Božji kult je veoma ozbiljan čin*²⁶, koji, među ostalim, raspravljaju o odnosu suvremene zabavne i crkvene glazbe, odnosno o takozvanim misama mladih, na kojima se pretežno izvodi zabavna glazba (duhovni, religiozni i liturgijski tekst pjeva se na melodije zabavnog ugođaja), i to nerijetko najprofanijeg značaja, te odlučno ustaju protiv zastranjivanja, upozoravajući i svećenike i crkvene glazbenike (tko zna po koji put?) na pravi smisao, značaj i ulogu crkvene glazbe. O toj se tematici govori i u nekim drugim člancima ili dopisima čitatelja i suradnika.

Također posebno treba istaknuti govor Johanesa Overatha *O značenju i zadaći crkveno-glazbene škole u naše vrijeme*²⁷, u kojem se pisac dotiče još jedne suvremene teme: spojivosti, odnosno primjenljivosti suvremenih skladateljskih pristupa u liturgijskoj glazbi. Po njegovu mišljenju, avangardno orijentirani skladatelji mogu skladati i duhovna djela, ali ne i liturgijsku glazbu. »Sva ova nastojanja (elektronika, aleatorika, serijalizam), naime, žele otклонiti svaki melodijski sadržaj, a to znači onemogućiti čovjeku da pjeva. A ipak središte cjelokupne liturgijske glazbe jest i ostaje čovjek koji se moli i pjeva Bogu. Čovjek, dakle, mora biti mjerilo i usmjeravatelj liturgijskog glazbenog razvitka.« Zato tako pisanoj glazbi, takozvanom »novom zvuku«, nema mjesta u liturgiji.

Overath se osvrće i na suvremenu glazbu u cijelosti (Nisu li atonalnost i proces tehniciranja u današnjoj glazbi rječiti znaci »otudjenja« i »bezzavičajnosti« suvremenog čovjeka), te pozivajući se na misao francuskog filozofa Gабријела Marcela, koji je na Salzburškim svečanim igrama godine 1965. glazbu nazvao »domovinom duše«, primjenjujući tu misao na crkvenu glazbu, zaključuje:

»Ova 'domovina duše' u čudesnim melodijama (Paul Hindemith) gregorijanskog korala, u uzvišenoj polifoniji Palestrine, u orguljaškom djelu J. S. Bacha — da nabrojimo samo nešto iz crkveno-glazbene riznice, koja bi se mogla nazvati i samo ugodnim odrazom one druge, nebeske domovine — mora ostati pristupačna ljudskom uhu i liturgiji budućnosti; tim više što gotovo opća urota nastoji, u manijačkom traženju novoga i izvrtanju duhovnih vrijednosti, lišiti duše našu zemaljsku domovinu.«

Navođenjem Overathovih misli iscrpljeno je sve ono novo, što je (s estetskog gledišta) rečeno o glazbi u obnovljenoj Sv. Ceciliji. A o suvremenoj glazbi — i crkvenoj i svjetovnoj — moglo bi se i moralo reći još dosta toga. I ne samo s estetskog gledišta.

* * *

Na kraju ovog informativnog pregleda treba reći slijedeće:

Premda u Sv. Ceciliji nije objavljeno mnogo prinosa s područja estetike glazbe, osobito pak ne »čistih« prinosa, estetska pitanja ipak nisu zaobiđena. Ona su, istina, najčešće bila vezana uz estetiku crkvene glazbe, što je, s obzirom na specifičnu namjenu i ulogu Sv. Cecilije, sasvim razumljivo. Ti prinosi često nisu izvorni i ne predstavljaju neki posebni doprinos razvoju estetske misli u Hrvata. Uostalom, nisu ni pisani s namjerom da budu teoretske raspre, nego putokaz u pravilnom njegovanju crkveno-glazbenog života u nas; da upozoravaju na ljepotu i uzvišenost crkvene glazbe, a osobito na njezinu istaknutu ulogu u liturgijskom životu katoličke Crkve. Kolik je odjek tih prinosa (članaka) bio u praksi, teško je točno odgovoriti. Ali ne treba sumnjati da odjeka nije bilo, pa makar i u užem krugu crkvenih glazbenika.

S obzirom na previranja u liturgijskom životu katoličke Crkve danas, a s tim u vezi i u crkvenoj glazbi, opravdano je očekivati da će na stranicama Sv. Cecilije estetici (crkvene) glazbe u buduće biti posvećeno više pozornosti; da će se o estetskim pitanjima češće i opširnije pisati; da će se ustrajno upozoravati na sva moguća zastranjivanja i to ne samo u crkvenoj, nego i u svjetovnoj glazbi. Jer zlouporabe i nagrdivanja glazbene umjetnosti, degradiranje njezinih estetskih i humanističkih vrijednosti, a time ujedno i negiranje same glazbe kao umjetnosti, kao djelatnog posrednika u uzdizanju čovjeka prema boljem, višem, plemenitijem, savršenijem, danas nisu rijetkost. »Organizirana buka« raznih »avangardista«, ustvari nenadarenih »nazovi-skladatelja«, pojedini su opasni i za crkvenu i za svjetovnu glazbu. Protiv te opasnosti treba se boriti ne samo novim, umjetnički vrijednim, sadržajno suvislim i idejno plemenitim skladbama, nego i pisanom riječju. To bi morao biti zadatak i Sv. Cecilije kao najstarijeg hrvatskog glazbenog glasila.

24) I(vo) Su(pičić): *Muzička estetika, Muzička enciklopedija*, sv. 1., II. izd., Zagreb, MCMLXXI, str. 539.

25) God. XLI. (1971.), br. 2., str. 42.-45.; br. 3., str. 77.-79.; br. 4., str. 103.-105.

26) God. XL. (1970.), br. 3., str. 67.-69.

27) God. XL., br. 2., str. 45.-48.

BEITRÄGE AUS DEM BEREICH DER
MUSIKALISCHEN ÄSTHETIK IN
»SV. CECILIJA«

Zusammenfassung

Obwohl **Sv. Cecilija** in erster Linie eine Zeitschrift für geistliche Musik ist, wurde darin im Laufe des langjährigen Erscheinens während der zweiten Erscheinungsperiode (1907—1944) eine Vielzahl von Beiträgen aus verschiedenen musikalischen Tätigkeitsbereichen und Disziplinen veröffentlicht. Besondere Bedeutung kommt den Artikeln in der Rubrik »Aus der kroatischen musikalischen Vergangenheit« zu, ohne welche die Verfassung einer gründlichen Geschichte der kroatischen Musik unvorstellbar ist. Was jedoch die musikalische Ästhetik oder die Ästhetik der Musik betrifft, kann sich **Sv. Cecilija** einer Vielzahl von Beiträgen aus diesem Bereich leider nicht rühmen. Eigentlich wurde über die musikalische Ästhetik verhältnismässig wenig geschrieben. Die Verfasser berührten diese Disziplin meistens nebenbei mit anderen musikalischen Fragen behandelt, im allgemeinen wenn sie über die Eigenart der Kirchenmusik oder über die Praxis der Kirchenchöre oder Organisten schrieben. Selten sind die Artikel die ausschliesslich die musikalische Ästhetik behandelten,

noch seltener die einheimischen Beiträge. Zu solchen kann man einige Ausätze von Antun Dobronić, P. Bernardin Sokol und einigen anderen Autoren rechnen. Als bedeutendsten und umfassendsten Beitrag aus diesem Bereich kann man ohne Zweifel **Kapitel aus der Ästhetik** von Mate Demarin (veröffentlicht in den Nummern von 3.4./1942 bis 3./1944) betrachten; eine allgemeine Darstellung der Kunstästhetik (nicht bloss Musikästhetik), von Antike bis zum Ende des 18. Jhs. Aus in der erneuerten **Sv. Cecilija** (1969.—) wurde eine Reihe Artikel veröffentlicht, die man ihrem Grundthema nach nicht zu den »echten« Beiträgen aus dem Bereich der musikalischen Ästhetik rechnen kann. Sie enthalten jedoch einige wesentliche Fragen dieser musikalischen Disziplin und beziehen sich in erster Linie auf das Wesen und die Bedeutung der Kirchenmusik, ihre Rolle in der Liturgie und in dem Glaubensleben der christlichen Gemeinschaft, bzw. der katholischen Kirche.

Obwohl **Sv. Cecilija** nicht viele Beiträge aus dem Bereich der musikalischen Ästhetik veröffentlichte, wurden die Fragen der Ästhetik doch nicht umgangen. Hinsichtlich der Gärung im liturgischen Leben der heutigen katholischen Kirche und dann auch im Bereich der Kirchenmusik, kann mit Recht erwartet werden, dass der musikalischen Ästhetik (besonders in der Kirchenmusik) in Zukunft mehr Aufmerksamkeit geschenkt wird.